

TRONDHEIM

En inkluderende og mangfoldig by

Sentrum-venstrepartienes forslag
til budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021

INNLEDNING

Trygg økonomisk styring er en forutsetning for tydelige politiske prioriteringer. Trondheim skal være en by som legger vekt på klima og miljø. Trondheim skal være åpen, mangfoldig og inkluderende. Disse grunnleggende holdningene er en forutsetning for å gi barn og unge en god oppvekst, eldre en trygg alderdom, og ivareta andre viktige tjenester i et storbysamfunn. Målet er å gi innbyggerne en bedre hverdag.

Vi legger fram et forslag til budsjett og økonomiplan med betydelige investeringer for fremtiden innenfor trygge økonomiske rammer, samtidig som vi reduserer kommunens lånebehov.

Verdiskaping og nyskaping

Økt verdiskaping er nødvendig for å sikre velferden og utvikle byen. Trondheim skal være en næringsvennlig by som videreutvikler eksisterende arbeidsplasser og legger til rette for nyskaping. Vi opplever i dag en kraftig oppblomstring av gründere. Kommunen skal være en aktiv samarbeidspartner for disse miljøene. Vår gründerstrategi følges opp i dette budsjettforslaget.

Klima og miljø

Trondheim fører en klima- og miljøpolitikk i tråd med FNs bærekraftsmål og Paris-avtalen. Trondheim kommune har en lederrolle mot næringsliv, kunnskapsmiljø og innbyggerne. Dette arbeidet skal styrkes, og kommunen vil i 2018 for første gang ha et eget klimabudsjett.

Inkluderende by

Flyktningene er velkommen til Trondheim. Selv om strømmen av flyktninger har avtatt, vil Trondheim bosette flere også i 2018. Sentrum-venstrepartiene vil berømme ansatte i kommunen og de mange frivillige som har gjort en formidabel jobb for å lette situasjonen for flyktninger som kommer til byen.

En god oppvekst

Barn og unge er vår viktigste ressurs. Neste år øker vi antall ansatte i trondheimsbarnehagene. Det vil gi barna tettere oppfølging. Sentrum-venstre øker skolebudsjettet fra rådmannens forslag, slik at vi sikrer lærertettheten på ungdomstrinnet. Det settes av ekstra penger til etterutdanning av lærere, spesielt for å styrke den digitale kompetansen.

Trygg alderdom

Sentrum-venstrepartienes forslag til budsjett og økonomiplan styrker eldreomsorgen. Derfor skal kommunen ansette flere sykepleiere og helsefagarbeidere neste år. I planperioden skal vi bygge flere sykehjemsplasser for å møte veksten i antall eldre som behøver omsorg og pleie.

Et løft for kulturlivet

Sentrum-venstrepartiene vil ha et kulturløft i Trondheim de kommende årene. Ambisjonen er å søke om å bli europeisk kulturby i 2030.

Trondheim skal være Nordens beste kultur- og idrettsby for barn og unge. Vi følger opp med å øke antall plasser i kulturskolen og styrker festivalene. Skolekorpene får nær doblet tilskuddet. Vi videreutvikler Trondheim som «maker-by» og styrker idrettstilbudet.

På lag med frivilligheten

Hver eneste dag legger frivillige ned en enorm innsats i byen vår. Alle som bidrar fortjener stor honnør. Sentrum-venstrepartiene legger i dette budsjettet til rette for å gjøre innsatsen deres enklere.

OPPVEKST

En høy lærertetthet er viktig for å gi alle elever gode forutsetninger for å nå læringsmålene. Vi reverserer derfor rådmannens kutt. Læringsutbytte i skolen handler om mer enn kunnskap i basisfagene. Elevene får økt utbytte av skolegangen med tilbud i blant annet praktisk-estetiske fag, Vitensenteret og Kulturskolen. Livskunnskap og mestring i skolen gir elevene større utbytte av skolegangen.

Rett kompetanse i barnehagene er viktig. Sentrum-venstrepartiene ber derfor om en egen strategisk plan for kompetanse og rekruttering for å nå målene for bemanningsøkning og et bedre tilbud i barnehagene.

For sentrum-venstrepartiene er digital kompetanse i utdanning viktig. Rådmannen har fulgt opp politiske prioriteringer om infrastruktur og maskinvare. Det er derfor viktig at vi styrker etterutdanningen av lærere innen digital kompetanse.

Sentrum-venstrepartiene er positiv til en nasjonal lærernorm som bidrar til økt lærertetthet. Vi ber rådmannen komme tilbake med en sak til politisk behandling når premissene og konsekvensene er klare.

- Flere kulturskoleplasser** **2,5 millioner**
Sentrum-venstrepartiene er fortsatt bekymret for lav deltakelse på kulturskolen på en del av skolene i byen. Vi ber rådmannen legge fram en sak til formannskapet med tiltak for å øke deltakelsen. Sentrum-venstrepartiene ønsker at alle barn som ønsker å være elev på kulturskolen skal få mulighet til det. Vi øker derfor antall plasser på kulturskolen i 2018 og 2019 med totalt 360 elevplasser. Det er viktig at plassene brukes til å redusere ventelister, styrke instrumentopplæringen i skolekorpsene og øke interessen for tilbud som har liten søking.
- Reversere kutt i skolen** **18,6 millioner**
Sentrum-venstrepartiene avviser rådmannens kutt i antall lærere i skolen. Vi legger inn 18,6 millioner kroner i 2018, økende til 31 millioner kroner i 2019. Midlene føres tilbake til mellomtrinnet og ungdomsskolen.
- IKT og etterutdanning** **2,1 million**
Det er viktig at alle lærere tilegner seg digital kompetanse for å arbeide på de plattformer barn og unge bruker. Vi legger derfor inn en ekstra ressurs for å styrke IKT-satsingen og etterutdanningen på dette området.
- Barnas stasjon** **1 million**
Sentrum-venstrepartiene ønsker å styrke samarbeidet med ideell sektor, og avviser rådmannens kutt til Barnas Stasjon. Tilbudet som eksisterer på Barnas Stasjon skal fortsatt tilbys der. Barne- og familietjenesten (BFT) skal ikke tilby et tilsvarende konkurrerende tilbud i bydelene.
- Spesialpedagogikk barnehage** **5 millioner**
Det har i 2017 vært et overforbruk på spesialpedagogikk i barnehager sammenlignet med budsjett. Rådmannen har varslet flere tiltak. Disse har ikke kommet til politisk behandling. Sentrum-venstrepartiene vil sikre tilstrekkelige midler til tidlig innsats. Vi legger inn fem millioner ekstra for å sikre et større handlingsrom, blant annet knyttet til rådmannens forslag om innføring av én årlig søknadsfrist om ressurstildeling.
- Ekstra pedagogressurs utebarnehager** **600.000**
Sentrum-venstrepartiene fører tilbake rådmannens foreslåtte kutt på 600 000 kroner til ekstra pedagogressurs i utebarnehagene. Dette økes til 1,4 millioner kroner i 2019.
- Gratis kjernetid fjerde trinn SFO** **1,4 million**
Sentrum-venstrepartiene avviser forslaget til rådmannen om å utelukke fjerde trinn fra prosjektet med gratis kjernetid ved SFO. Vi bevilger 1,4 millioner kroner ekstra for å videreføre tilbudet på Lilleby, Saupstad og Kolstad. Sentrum-venstrepartiene understreker at det skal legges inn tilbud om kultur og fysisk aktivitet.
- Vitensenteret** **300.000**
Vitensenteret gjør et svært godt arbeid med gode besøkstall. Tilskuddet med et planetarium har styrket tilbudet. For teknologibyen Trondheim er det viktig å ha et utstillingsvindu for teknologi rettet mot barn. De ekstra midlene skal rette seg spesielt mot nye spennende tilbud for barn og unge, i hovedsak sammen med skolene.

Skolehelsetjenesten

3,2 millioner

Sentrum-venstrepartiene viser til statsbudsjettforliket med styrking av helsesøstertjenester. Vi forutsetter at Trondheim kommune mottar 3,2 millioner kroner av dette. Beløpet avsettes til opptrapping av tjenesten. Dette kommer i tillegg til styrkingen som følge av sentrum-venstrepartienes opptrappingsplan for skolehelsetjenesten. Sentrum-venstrepartiene vil prioritere utvidet åpningstid på skolene, slik at elever skal møte en åpen dør hver dag.

VERBALE FØRINGER

Plan for kulturskolen

Sentrum-venstrepartiene styrker Kulturskolen. Det krever at planen for kulturskolen i Trondheim må revideres. Vi ber om at saken legges fram til politisk behandling våren 2018.

Belysning ballbinge på Nardo skole

Ved Nardo skole er det en ballbinge som ligger på skolens område, og som er sentralt plassert i nærmiljøet. Dette er en god arena for ungene også utenfor skoletiden, men mangler god belysning. Vi ber rådmannen komme med en sak på hvordan dette kan løses.

Strategisk kompetanse og rekrutteringsstrategi for barnehage

Sentrum-venstrepartiene bestiller en strategisk kompetanse- og rekrutteringsstrategi for barnehagene i Trondheim kommune. Planen skal bidra til å sikre at kommunen når de målene vi har satt for bemanning og kompetanse innen barnehage.

Makerspace

Vitensenteret har bygd opp et makerspace der tradisjonelt håndverk og fremtidens digitale verktøy kan brukes på anvendte realfagprosjekt og tverrfaglig praktisk læring. I budsjettet for 2017 satte sentrum-venstrepartiene av midler til en lærer i 50 prosent stilling. Dette for å utvikle lærerkurs og undervisningsopplegg for skolene. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at bevilgningen på 500 000 videreføres for å styrke kommunens realfagstrategi.

Utstyr til praktisk estetiske fag i skolen

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak med en oversikt over tilgang til og kvaliteten på utstyr til praktisk-estetiske fag i skolen. Vi ber samtidig rådmannen vurdere en bevilgning i forbindelse med årsoppgjøret.

HELSE OG VELFERD

Sentrum-venstrepartiene fastholder målene fra eldreplanen og reverserer rådmannens kutt i opptrappingsplanen. En styrket grunnbemanning både i hjemmetjenesten og i helse- og velferdssentre er nødvendig for å kunne møte utfordringene med en aldrende befolkning.

Samarbeidet med frivilligheten er et uvurderlige tilskudd til offentlig tjenestetilbud Sentrum-venstrepartiene verdsetter den frivillige innsatsen, og reverserer rådmannens kutt til frivilligheten. For å videreutvikle eldreomsorgen er fortsatt samarbeid med frivilligheten viktig. Dette gjelder både forebyggende helse, hverdagsmestring og arbeidet med livsglede.

Sentrum-venstrepartiene bedrer tilbudet i bofellesskapene med en styrking av grunnbemanningen.

Erfaringen med stillinger som postverter er svært gode. De ivaretar praktiske oppgaver, er miljøskapende og bruker tid sammen med beboerne. Dette innebærer at sykepleiere og helsefagarbeidere får større mulighet til å bruke sin kompetanse målrettet nær brukerne. Målet må derfor være å ha en postvert på alle avdelinger.

Trondheim skal være en by for alle. Sentrum-venstrepartiene ønsker å ta i bruk ulike virkemidler for å sikre et godt boligtilbud til alle. I tillegg til ordinær boligbygging ønsker vi en mer effektiv bruk av utleieboliger, og et styrket bo- og overnattingstilbud for de som trenger akutt hjelp. Vi vil ha en mer målrettet bruk av midler for å styrke aktivitets- og arbeidsrettede tiltak for å unngå at personer blir avhengig av sosialhjelp.

Eldreplan **18,5 millioner**

Sentrum-venstrepartiene fastholder målene i eldreplanen og legger inn 18,5 millioner kroner i 2018 økende til 31,5 millioner kroner i 2019. Midlene skal brukes til styrket grunnbemanning. Vi ber rådmannen legge fram en sak til politisk behandling første kvartal 2018 om fordeling av midlene. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen holde formannskapet og helse- og velferdskomiteen orientert om ansettelser innen helse og velferd.

Økt bemanning bofellesskap **2 millioner**

For å bedre kvaliteten på tjenestene i bofellesskap, styrker sentrum-venstrepartiene to millioner kroner til økt grunnbemanning. Dette kommer i tillegg til rådmannens forslag til økt grunnbemanning på 1,8 millioner for hvert av årene 2018 og 2019.

Frivillighetsmillionen **400.000**

Sentrum-venstrepartiene reverserer kuttene til frivilligheten og legger inn 400 000 kroner. Arbeidet frivillig sektor gjør er svært viktig, og det skal verdsettes med fortsatt støtte også økonomisk.

Psykisk helse og rus **6,5 millioner**

Sentrum-venstrepartiene viser til rådmannens varslede gjennomgang av alle kommunale tilbud og kjøp av tjenester våren 2018. For å sikre handlefrihet til å utvikle og videreføre gode tilbud innenfor tjenesteområdet, bevilger sentrum-venstrepartiene 6,5 millioner kroner i 2018 og 12,4 millioner kroner i 2019. Vi viser til tidligere vedtak om å øke bruken av ideelle aktører. Vi forutsetter at dette også gjelder dette området. Sentrum-venstrepartiene understreker betydningen av et godt forebyggende lavterskeltilbud, og ber om at tilbudet om kokk ved Gryta vurderes særskilt i den varslede saken.

Dagsverket **1 million**

Sentrum-venstrepartiene ønsker å øke antall arbeidsplasser for mennesker med psykiske lidelser og rusproblemer via Dagsverket.

Frivilligsentralene **500.000**

Sentrum-venstrepartiene ønsker å styrke frivilligsentralenes driftsramme, og legger inn en styrking på 500 000 kroner i 2018 i tillegg til rådmannens forslag. Midlene skal fordeles likt til de 11 frivilligsentralene i Trondheim.

SMISO **200.000**

Oppfølging av handlingsplan mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er viktig. Sentrum-venstrepartiene legger derfor inn 200 000 kroner til Senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO) og deres arbeid inn mot skolene.

INVESTERING

Rekkefølgekrav Persaunet HVS **- 23 millioner**

Rådmannen har i budsjettet lagt inn midler i 2018 til opparbeiding av vei som ikke er ferdig regulert. Sentrum-venstrepartiene foreslår derfor å ta disse midlene ut av investeringsbudsjettet.

VERBALE FØRINGER

Flyktninger og integrering

Trondheim kommune skal være en solidarisk og inkluderende by. Flyktningkrisen er ikke over til tross for at færre kommer til Norge nå. Vi ønsker fortsatt mennesker velkommen til Trondheim. Trondheim kommune skal sammen med frivillige fortsatt ta godt imot enslige mindreårige, barnefamilier og voksne. Framover vil vår hovedoppgave være å bosette og integrere flyktningene på en god måte, og best mulig ta imot vår andel av asylsøkere og kvoteflyktninger. Sentrum-venstrepartiene vil fortsette arbeidet med inkludering og arbeide aktivt mot all rasisme.

Bosetting av flyktninger

Det er viktig å videreføre de gode erfaringene med bosetting av flyktninger. Kommunen må minst ta i mot så mange som IMDi anmoder, og vurdere om vi kan bosette enda flere enslige mindreårige. Vi vil ikke sette tak på maksimum antall enslige som søker om familiegjenforening. Kommunen skal jobbe for å følge opp familiegjenforente grundig, og sørge for at de får den støtten som er nødvendig.

Bofellesskap for enslige mindreårige i Elgeseter gate

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen snarest komme tilbake med en sak som beskriver hvordan tilbudet for enslige mindreårige flyktninger i Elgeseter gate 47 kan avvikles i løpet av 2018. Ungdommene må sikres god og målrettet oppfølging. Vi ber rådmannen samarbeide med ideelle aktører som driver bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger for å oppnå dette.

Tilbud ungdomsgruppa ved EVO

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak for formannskapet hvor det redegjøres for hvordan ungdomsgruppa ved Enhet for voksenopplæring (EVO) kan inkluderes i den kulturelle skolesekken, kulturskoletilbudet for nyankomne og idrettstilbud. Inkludert i dette må det redegjøres for transportordninger.

Mennesker i limbo

Sentrum-venstrepartiene viser til tidligere vedtak om bedre oppfølging av papirløse i Trondheim. Vi understreker at dette er en gruppe som må få fylt hverdagen med noe meningsfylt. Vi ber rådmannen komme med en sak om hvordan kommunen bedre kan følge opp denne gruppen, primært i samarbeid med frivillige organisasjoner. Vi ber rådmannen sikre et godt samarbeid om dette tiltaket.

Friluftsliv tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Sentrum-venstrepartiene vil legge til rette for et godt friluftsliv for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunen skal gjøre dette i samarbeid med Trondheim Turistforening. Vi ber rådmannen sørge for at dette tilbudet blir presentert og fulgt opp på de ulike enhetene, slik at beboere kan benytte tilbudet også på kveldstid. Familiene må også få mulighet til å delta på helgearrangement i regi av turistforeningen.

Søster til søster

Trondheim bymisjons prosjekt Søster til søster er et voldsforebyggende prosjekt rettet mot kvinner med minoritetsbakgrunn som ble startet opp i 2015. Prosjektet tar utgangspunkt i at kvinner med

minoritetsbakgrunn er en unik ressurs i arbeidet mot vold og for kvinners rettigheter. Prosjektet viser lovende resultater. Bystyret ber rådmannen fortsette samarbeidet.

Produksjonskjøkkenet

Sentrum-venstrepartiene forutsetter at nødvendig utvidelse av produksjonskjøkkenet er gjennomført når Risvollan helse- og velferdssenter åpner. Plan- og kostnadsoverslag må legges fram til politisk behandling i løpet av 2018.

Velferdsteknologi

Utvikling og bruk av velferdsteknologi er avgjørende for å kunne mestre utfordringene i framtidens eldreomsorg. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen i forbindelse med årsoppgjør avsette nødvendige investeringsmidler til velferdsteknologi.

Trygghetsalarm

Sentrum-venstrepartiene støtter overgangen til digital trygghetsalarm som gir økt rekkevidde og funksjon. Vi understreker at trygghetsalarmen skal være gratis i kommunen. Derfor ber vi rådmannen legge fram en sak for formannskapet om valg av digital løsning og kostnader knyttet til denne overgangen.

BPA

Sentrum-venstrepartiene er kritisk til at opptil ti prosent av de som får vedtak om brukerstyrt personlig assistent (BPA) klager på vedtaket til Fylkesmannen, og at flere får medhold. Formannskapet ber derfor rådmannen ha en gjennomgang av kommunens saksbehandling med mål om å sikre at alle får riktig vedtak.

Yrkesskolevegen 20

Lokalene i Yrkesskolevegen 20 var tidligere brukt som aktivitetssenter for eldre, som sosial møteplass for nabolaget, og av lokale lag og organisasjoner. Vi ber rådmannen komme med en sak til formannskapet i løpet av våren 2018 som belyser muligheten for igjen å ta i bruk lokalene i Yrkesskolevegen 20 til aktivitetsformål for nabolaget. Det er i dag et udekket behov for sosiale møteplasser og aktivitet i området.

Fri rettshjelp

Trondheim kommune gir tilskudd til Gatejuristen og Jushjelpa. I regjeringens budsjettforslag var det statlige bidraget fjernet. Tilskuddsposten for formålet er tilbakeført gjennom budsjettforliket på Stortinget. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at denne bevilgningen sikrer videre drift for både Gatejuristen og Jushjelpa.

KULTUR

Sentrum-venstrepartiene vil ha et kulturløft i Trondheim de kommende årene. Ambisjonen er å søke om å bli europeisk kulturby i 2030. Det betyr et viktig løft av kulturtilbudet i regionen, med blant annet satsing på nye kulturbygg.

Trondheim skal være Nordens beste kultur- og idrettsby for barn og unge. Vi følger opp med å øke antall plasser i kulturskolen, storsatsing på drift og investering for skolekorps, og økt støtte til festivaler.

Rådmannen vil legge fram planene for utvikling av Olavshallen i første kvartal 2018. Vi vil fremme forslag til investeringer i Olavshallen som gjør bygget mer funksjonelt som kulturhus enn det er nå, uavhengig av om det blir et framtidig mål å bygge et helt nytt kulturbygg.

Museene i Sør-Trøndelag (MiST) har lagt fram et forslag til nytt kunst- og designmuseum. Sentrum-venstrepartiene synes dette er et interessant forslag, og vil i løpet av 2018 vurdere hvordan det kan følges opp i et samarbeid med MiST og statlige myndigheter. Rådmannen skal legge fram en investeringsplan for kulturbygg i løpet av 2018.

Sentrum-venstrepartiene vil ha et kulturløft for arrangementer, festivaler og kulturskolen, og vil øke budsjettet for tilskudd til kultur med over fem millioner kroner. I tillegg kommer satsingen på bryggerekken langs Nidelven.

Jødisk kulturfestival	100.000
Festivalen er en nisjefestival som gir et svært verdifullt tilskudd til byens kulturliv. Det er positivt at festivalen får tilskudd også fra staten og fylkeskommunen. Festivalen har lyktes med å underbygge sentrale mål, som planen mot antisemittisme og det generelle arbeidet for å styrke dialog og redusere konflikter mellom etniske minoriteter.	
Kosmorama - Trondheimsfilmen	200.000
I 2018 fyller Trondheim kino 100 år. En sentral del av Kosmorama 2018 er Trondheimsfilmen, en filmfortelling om byens viktigste begivenheter de siste 100 år. Sentrum-venstrepartiene øker bevilgningen til Kosmorama for å gi eldre som trenger assistanse en mulighet til å komme seg til kinoen for å se filmen. Vi oppfordrer til samarbeid med Livsglede for eldre.	
DansiT	200.000
Sentrum-venstrepartiene legger inn en styrkning til DansiT på 200 000 kroner. Dette for å utvikle videre profesjonell dans, blant annet som aktør i Dansenett Norge. Bevilgningen skal også sikre at DansiT kan samlokaliseres med Teaterhuset Avant Garden på Rosendal, og bidra til å utvikle dette til et senter for scenekunst.	
Helårsarrangører musikk (fra 2019)	200.000
Sentrum-venstrepartiene la inn 200 000 kroner til helårsarrangører i budsjettet for 2017. Vi registrerer at det fortsatt ikke er etablert en ordning på dette tiltaket. Vi forventer at det kommer på plass en søknadsbasert ordning første kvartal 2018 på minimum det beløpet som ble lagt inn i 2017, og øker til 400 000 i 2019.	
Støtte til ikke-kommunale fritidsklubber	200.000
Sentrum-venstrepartiene viser til bystyrets enstemmige vedtak i interpellasjonen "Fritidsklubben Shelter", hvor bystyret ba rådmannen innarbeide støtte til ikke-kommunale fritidsklubber. Dette følges opp av sentrum-venstrepartiene med en årlig bevilgning til formålet på 200 000 kroner.	
Knut Lauritzen Bigband (KLBB)	200.000
Bandet har i tre år fått prosjekttilskudd fra kommunens kulturfond. Bandet har utviklet gode arbeidsplasser for profesjonelle utøvere, komponister og arrangører. Unge talenter har fått prøve seg i en profesjonell sammenheng. Sentrum-venstrepartiene viderefører satsingen over kulturbudsjettet, og med mål om at KLBB sikres nasjonalt tilskudd.	
Driftstilskudd korps	1 million
Sentrum-venstrepartiene har valgt å ta et skikkelig løft for driftsstøtte til korps. De mange korpsene i Trondheim er et svært viktig tilbud til byens kulturliv. Korpsene rekrutterer bredt og er viktig for å skape aktivitet i skoler, lokalmiljø og i byen som helhet. Korps er en viktig del av vår felles kultur. Denne styrkingen i driftsstøtte skal i all hovedsak gå til skolekorpsene, men også til korpset Trønderbrazz som gir et tilbud til utviklingshemmede.	
Utstyrspott skolekorps	300.000
Utstyr til skolekorpsene er viktig for å opprettholde kvaliteten. Sentrum-venstrepartiene styrker derfor utstyrspotten med 300 000 kroner ut over rådmannens forslag.	

Litteraturhuset **500.000**

Litteraturhuset har vært et svært viktig bidrag til Trondheims kulturtilbud. I det første hele året vil det være rundt 350 arrangementer. Besøket har vært svært godt med et variert program og aktuelle debatter. Det er viktig at Litteraturhuset får en stabil drift for å fortsette et viktig arbeid.

Kulturnatt **200.000**

Kulturnatt er et viktig arrangement som synliggjør byens mangfoldige kulturliv for byens befolkning. Arrangementet tar i bruk byens mange byrom, og presenterer kultur på en tilgjengelig og ofte uortodoks måte. Vi vil at dette skal føres videre, og at det neste år også blir gjort i samarbeid med kulturlivet i Klæbu.

Juba Juba **200.000**

Juba Juba er en etablert barnekulturfestival som gir et godt kulturtilbud for barn. Arrangementet er på Festningen, og tar i bruk et fint friluftsområde til mange ulike kulturtiltak for barn og unge. Festivalen bes i samarbeid med Trondheim kommune arbeide for at barn fra lavinntektsfamilier også kan delta.

Mindre festivaler **200.000**

Sentrum-venstrepartiene øker potten til mindre og uetablerte festivaler. Kommunen må være en fødselshjelper for nye kulturtiltak gjennom kulturfondet, men også ha en mulighet til å støtte etablerte kulturtiltak for å sikre et mangfold i tilbudet.

VERBALE FØRINGER

Kommunale tilskuddsordninger

Sentrum-venstrepartiene har over flere år økt tilskuddene til kulturlivet i Trondheim. Denne økningen skal videreføres. Vi ønsker å ta en gjennomgang av tilskuddsordningene til festivaler, profesjonelle og semi-profesjonelle aktører for å se om det er behov for å endre innretningen. Kommunale tilskudd skal bidra til å få etablert nye tilbud og sikre en bredde. Dette kan bety at det på et tidspunkt vil være riktig å trappe ned støtten til enkelte aktører for å gi rom for nye. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak om dette.

Bryggerekka

Bryggerekka langs Nidelven er blant Trondheims viktigste kulturminner og attraksjoner. Bryggerekka er viktig både for byens identitet, for å skape økt aktivitet i Midtbyen og for å styrke reiselivet. Sentrum-venstrepartiene ønsker å fremme bryggerekka som et verdensarv-prosjekt. Deler av bryggerekka er i dårlig forfatning. Trondheim har satt som mål: «Innen 2020 skal de historiske bryggene i Kjøpmannsgata være ferdig istandsatt som kulturminner». Det haster med tiltak for å redde enkelte brygger, og få en helhet i arbeidet med bryggene. Dette må skje i tett samarbeid mellom kommunen og eierne. Det er ikke mulig å gjøre dette uten betydelig offentlig innsats der kommunen og Riksantikvaren må være viktige bidragsyttere. Gitt et positivt årsregnskap for Trondheim kommune i 2017, vil sentrum-venstrepartiene bevilge fem millioner kroner til prosjekt for opprusting av bryggene, og ber rådmannen innarbeide dette i årsoppgjøret.

IDRETT OG FRILUFTSLIV

Sentrum-venstrepartiene fortsetter arbeidet med å legge til rette for breddeidretten, lek og friluftsliv. Gjennom et fortsatt arbeid med opprusting og utvikling av både nærmiljøanlegg, lekeplasser og treningsapparat i friluft styrker vi innbyggernes mulighet for variert trening og aktivitet i nærområdet sitt. Vi styrker idretten gjennom mer midler til integreringstiltak for barn og unge, og øker utstyrs-potten til anlegg. Samarbeid med idrettslagene er svært viktig for å oppnå målene våre både innen integrering og anleggsutvikling for perioden. Det er derfor viktig at vi klarer å få gode avtaler knyttet til drift av utendørsanlegg.

Det er viktig at vi kommer i gang med arbeidet knyttet til både turløypa og skiløypa som skal knytte Trondheim og Klæbu kommune sammen. Disse gir den nye kommunens innbyggere nye turløyper og muligheter for friluftsliv både sommer og vinter.

Om Trondheim får tildelt VM på ski i 2023 blir avgjort 17. mai 2018. Arbeidet med planlegging av anlegget i Granåsen prioriteres, men det er viktig at investeringer gjøres i en fornuftig rekkefølge. Derfor utsettes ny Smistadbru til 2019 slik at denne sees i sammenheng med utbedringer av Smistadveien. Sentrum-venstrepartiene mener det er viktig for bygging av Granåsen-anlegget for både folkehelse, bredde og topp at kommunens frisklivssentral blir lokalisert i det nye arenabygget. Dette anlegget bør også tilrettelegges slik at bygget har størst mulig mulighet til bruk gjennom hele døgnet, slik at idrettslagene får mulighet for å bruke bygget til arrangement.

Åpen hall/helgeaktivitet ungdom

1 million

Sentrum-venstrepartiene fører tilbake én million kroner til åpen hall/helgeaktivitet for ungdom, og ber rådmannen sørge for at tiltaket blir godt kjent i bydelene. Vi ber rådmannen vurdere om tiltaket om åpen hall i større grad bør organiseres av idrettsrådet og/eller frivilligsentralene. En sak om dette legges fram i løpet av våren 2018.

Integreringstiltak idrett

1 million

Sentrum-venstrepartiene ønsker å videreføre satsingen på integrering i idretten. Vi utvider ramma til fordeling til idrettslagene gjennom idrettsrådet. Idrettsrådet bes se på muligheten for å gi flere ungdommer over 16 år et tilbud i samarbeid med EVO.

Utstys-pott idrettsanlegg

1 million

Tilgjengelig utstyr i både private og kommunale idrettsanlegg er viktig, og sentrum-venstrepartiene styrker derfor potten til utstyr. Vi ber rådmannen i samarbeid med idrettsrådet fordele midlene etter behov.

Styrket driftstilskudd idrettsrådet (i 2019)

100.000

Sentrum-venstrepartiene konstaterer at rådmannens budsjettforslag følger opp bystyrets vedtak om prisjustert tilskudd til idrettsrådet. Bystyret bevilger 100 000 kroner ekstra utover prisjustering i 2019 for å kompensere for merarbeid for idrettsrådet.

INVESTERING

Sentrum-venstre partiene mener det er viktig å få bygget arenabygg for langrenn. Dette er et bygg som er viktig for breddeidretten og frivilligheten. Bygget kan gi rom for Frisklivssentralen, som i dag er i uhensiktsmessige lokaler. Dette er et viktig tilbud for svært mange grupper på dagtid. Sammen med kontorer for skikretsen og fysioterapeut kan bygget blir brukt hele dagen. Det vil samlet gi et vesentlig bedre tilbud til idrettslag.

Vi forutsetter at rådmannen intensiverer arbeidet for å få flere private investorer til dette prosjektet og andre prosjekter etter tildeling av VM til Trondheim. Rådmannen må intensivere arbeidet for å få statlige midler og tippemidler til investeringer som ikke er direkte knyttet til ski-VM.

Rådmannen undersøker også muligheten for et prosjekt for energieffektivisering i samarbeid med Enova.

Vi forutsetter at bygging av fotballhall i Granåsen ikke skjer i regi av kommunen, men i regi av idrettslag og private aktører.

Investeringer i hoppbakken avhenger av tildeling av VM på ski, og kostnadsramme vil bli besluttet når dette er klart.

Tabell 16-4 Investeringer i idrett og friluftsliv i perioden 2018-21. Tall i millioner kroner

Prosjekt/investering	Kostnads- overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning	Forslag til investering			
				2018	2019	2020	2021
Turveier og turstier				0,9	0,9	0,9	0,9
Badeplasser, infrastruktur				1,5	1,5	1,5	1,5
Friluftsliv, gj.føring av sti- og løypeplan				2	2,1	2,1	2,2
Hammersborg parkeringsplass og skiløype	5	3	4,2	2			
Nærmiljøanlegg				4	4	4	4
Erverv av friområder				1	1	1,1	1
Dalen aktivitetspark	11	0,9	10,1	6,5	3,6		
Treningsapparater i friområder/parker				0,5	0,5		-
Lade idrettspark, utbygging	96	12,4	83,6	42,6	41		-
Lade idrettspark, utendørs tennisbaner	10	5	5	5	-	-	-
Leangen bydelshall	50	35	15	15	-	-	-
Husebybadet, rehabilitering	70,2	5	67,2	23,8	21,7	21,7	-
Rekkefølgekrav idrettshaller	30	7	23	15	8		-
Skiarena øst, utredning og reguleringsarbeid	1	0,5	0,5	0,5			
Sandvolleybane, Lade idrettsanlegg	0,3			0,3			
Pitch for cricet, Lade idrettsanlegg	0,5			0,5			
Tursti langs Nidelva til Klæbu	12	3			4,5	4,5	
Skiløype Tiller - Vassfjellet (Klæbu)	12,5			2	3,5	3,5	3,5
Plan for utbygging i Granåsen							
Ny Smistad-bru	21,1				21,1		
Rulleskiløype øst	8,6			8,6			
Snøproduksjon øst	18,6			18,6			
Infrastruktur øst	13,3			13,3			
Arenabygg langrenn	78			10,4	67,6		
Utomhus Arenabygg langrenn	8,5				8,5		
Litjåsen	74				19	55	
Granåsen vest	19,9				19,9		
Rekkefølgekrav områdeplan	124			17	17	30	60

Ombygging av hoppbakker	300				90	210	
Planlegging, utvikling, prosjektering, prosjektledelse	16				8	8	
Sum økonomiplan					199	343,4	334,3
							73,1

VERBALE FØRINGER

Modell for ansvarsfordeling utendørs anlegg

Bystyret ber rådmannen utarbeide en modell for fordeling av ansvar mellom kommunen og idrettslag for investering og drift av utendørs idrettsanlegg.

Skytehall i Granåsen

I forbindelse med utbygging av Granåsen som et bredde og topp idrettsanlegg ber vi rådmannen vurdere mulighetene til å bygge en full skytehall med lagerareal. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak våren 2018 om mulig realisering av en slik hall.

Lekeplasser

Sentrum-venstrepartiene ber om en sak om fordeling av oppgradering og opparbeidelse av nye lekeplasser. Dette for å sikre en god fordeling av midler til alle bydeler i hele Trondheim. Saken legges fram for formannskapet i løpet av våren 2018.

Nærmiljøanlegg

Sentrum-venstrepartiene ber om en sak knyttet til fordeling av både oppgradering og opparbeidelse av nye nærmiljøanlegg. Dette for å sikre en god fordeling av midler til alle bydeler i hele Trondheim. Saken legges fram for formannskapet i løpet av våren 2018.

BYUTVIKLING OG MILJØ

Sentrum-venstrepartiene har vedtatt en ambisiøs handlingsplan for klima. I 2018 vedtas for første gang et eget klimabudsjett. I vårt budsjett styrkes dette ytterligere for å understreke våre ambisjoner om å nå klimamålene for 2020 og 2030. Trondheim som universitetsby har en offensiv tilnærming. I samarbeid med NTNU og forskningsmiljøet skal vi sammen utvikle de beste løsningene for et bærekraftig samfunn. Det inkluderer blant annet ny teknologi og løsninger innen areal- og byutvikling. Dette tas også videre i Smart City-arbeidet. Trondheim skal være et levende laboratorium hvor nye framtidsrettede løsninger prøves ut.

Campusprosjektet er et unikt pilotprosjekt innen framtidsrettede og klimavennlige byggeløsninger. Skal visjonene for Trondheim nås vil det kreve et samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Vi forventer at også staten følger opp med tilsvarende standard på sine bygg og arealer.

Trondheim kommune, som en stor eier og leietaker av bygg, har stort potensial for gjenbruk av inventar og utstyr.

Kultursatsingen er et sentralt element i byutviklingen. Kultur er viktig for bruken og utviklingen av byrom, og selve opplevelsen av Trondheim som by. Et rikt kulturliv bidrar til å styrke Trondheim som en internasjonal og inkluderende by.

Klimabudsjett**700.000**

En planlagt økning i klimabudsjettet følges opp med 700 000 kroner ekstra til bemanning i miljøenheten i 2018 og én million kroner i 2019 for å sikre god oppfølging og gjennomføring av tiltak.

INVESTERING**Strategisk kjøp formålstomter****- 200 millioner i perioden**

Sentrum-venstrepartiene kutter låneopptak til strategisk kjøp av formålstomter med 50 millioner kroner hvert år i planperioden. Det vises i den sammenheng til at kommunen har en ubenyttet pott på 200 millioner kroner avsatt til kjøp av tomt på Brøset. Sentrum-venstrepartiene åpner for at disse midlene kan benyttes til annet strategisk tomtekjøp i planperioden.

Endringer tabell 29.85	2018	2019	2020	2021
Strategisk kjøp formålstomter	-50	-50	-50	-50

Tempe/Sluppen/Sorgenfri**- 114,6 millioner i perioden**

Sentrum-venstrepartiene legger til grunn at det ikke blir utbygging i Tempe/Sluppen/Sorgenfri-området før tidligst i slutten av planperioden. Det er lagt inn investeringer i perioden på 141 millioner kroner. 114,6 millioner av dette tas ut av økonomiplanen. Det er naturlig å vente på kommunedelplanen for området. Det forutsettes statlige midler gjennom Miljøpakken for å bygge ut løsninger for kollektivtrafikken, gang og sykkel i området.

Endringer tabell 29.85	2018	2019	2020	2021
Tempe/Sluppen/Sorgenfri	-1	-50	-63,6	

Valøya tomteutvikling**- 50 millioner i perioden**

Valøya tomteutvikling er ikke politisk behandlet og tas ut av økonomiplanen.

Endringer tabell 29.108	2018	2019	2020	2021
Trondheim bydrift - nytt bygg				-50

Sesam-prosjektet**-****265 millioner i perioden**

Sesam-prosjektet er ikke politisk behandlet. Det skal avklares hvem som skal stå for en eventuell utbygging i Trondheim. Det er ikke aktuelt med byggestart i 2018.

Endringer tabell 29.104	2018	2019	2020	2021
Sesam - klargjøring av tomt	-25			

Endringer tabell 29.107	2018	2019	2020	2021
Bygg til nytt ettersorteringsanlegg	-42,5	-155	-42,5	0

Trondheim stasjonssenter parkeringskjeller

- 20 millioner i 2018

Det vises til rådmannens tilleggsnotat 2 til budsjettet. Sentrum-venstrepartiene kutter som følge av dette det foreslåtte bykasse-finansierte låneopptaket til parkeringskjeller ved Trondheim stasjonssenter med 20 millioner kroner i 2018.

Endringer tabell 29.109	2018	2019	2020	2021
Trondheim stasjonssenter	-20			

VERBALE FØRINGER

Klimabudsjett

Trondheim kommune har satt seg ambisiøse mål for utslippsreduksjon innen 2020. Kommunen anerkjenner sitt globale ansvar, og vil jobbe målrettet for å nå klimamålene. Det er viktig at vi når målet om ti prosent reduksjon av utslipp i 2020, tilsvarende 117 000 tonn. Da står vi bedre rustet til å nå målet om 80 prosent reduksjon i 2030. For å øke sannsynligheten for å nå målene må det iverksettes tilstrekkelig sterke tiltak i 2018.

Klimabudsjett 2018 finansieres i rådmannens forslag med 15 millioner. Dette økes med 700 000 kroner ekstra til bemanning i miljøenheten i 2018 og én million kroner i 2019. Dette for å sikre god oppfølging og gjennomføring av tiltak. Gitt et positivt årsregnskap for Trondheim kommune i 2017, vil sentrum-venstrepartiene bevilge 12,6 millioner kroner til styrking av klimabudsjettet. Vi ber rådmannen innarbeide det i årsoppgjøret.

Energi og bygg

2 millioner

Sentrum-venstrepartiene vil redusere bruken av olje i oppvarming. Dette skal skje gjennom informasjonskampanjer til private og næringslivet. Kommunen skal gjennomføre utskifting av oljefyr i kommunale boliger.

Ladestasjoner.

4 millioner

Sentrums-venstrepartiene vil fortsatt intensivere arbeidet for å få en overgang til kjøretøy med null klimautslipp. Det er nødvendig med flere hurtiglader/energistasjoner.

Elektriske varebiler

2 millioner

Sentrum-venstrepartiene vil stimulere økt bruk av elektriske varebiler. Dette kan gjøres gjennom direkte støtte til næringslivet eller gjennom leieavtaler (leasing).

Sykkelparkering

2 millioner

Sentrum-venstrepartiene vil øke tilbudet innen sykkelparkering i byen. Økt bruk av sykkel og tilgang til parkering, er viktig for å redusere biltrafikken, og for få folk til å velge klimavennlige løsninger.

Andre klimatiltak

2,6 millioner

For å stimulere til overgang til nullutslipp av tunge kjøretøy og anleggsmaskiner avsettes ytterligere 500 000 kroner. Tiltak som bidrar til mer klimavennlig forbruk som verktøy-bibliotek og selvhjelp-verksted avsettes med 600 000 kroner. Utredning klimatiltak innenfor landbrukssektoren avsettes med 500 000 kroner, og verktøy for klimagassregnskap med én million kroner.

Klimabudsjettet er et styringsverktøy for alle sektorer. Vi ber derfor rådmannen legge fram en oversikt over klimaarbeidet i Trondheim kommune. I klimabudsjettet innarbeides ansvarsfordeling internt i kommunen på de ulike tiltakene som skal gjennomføres i planperioden.

Klima- og miljøvennlige bygg

Trondheim kommune skal være en pådriver for klima- og miljøvennlige løsninger innenfor bygg og anlegg. Nye kommunale bygg skal være klimavennlige. Anleggsprosess, materialvalg, energibruk, levetid og vedlikeholdskostnad må være del av vurderingen. Trondheim kommune må ta en aktiv rolle i å etterspørre og prøve ut fossilfrie anleggsplasser. Okstad skole er tenkt gjennomført som et prøveprosjekt, og vi forventer flere prosjekter. En helhetlig bygg-strategi for hvordan kommunen kan innføre en gjennomgående klima- og miljøvennlig bygg-standard forventes snarest.

Solceller og grønne tak

Grønne tak kan fungere som et godt klimatilpasningstiltak, blant annet for å håndtere overvannsproblematikk. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen innen sommeren 2018 komme tilbake med en utredning om muligheten for to prøveprosjekt med grønne tak og to prøveprosjekt med solceller på tak på offentlige bygg.

Sykelstrategi

Det er satt av betydelige beløp til restaurering og vedlikehold til sykkelveier, men sentrum-venstrepartiene etterlyser større framdrift i arbeidet. Vi er bekymret for at gjennomføringen av sykkelstrategien ikke går raskt nok.

Utvikling av gårdsbruk

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak vedrørende utviklingen av antall våningshus på gårdsbruk i kommunen. Partiene er opptatt av å sikre nye generasjoner mulighet til å ta del av gårdsdriften. Vi ber rådmannen i saken vurdere muligheten for å øke antall våningshus slik at tre generasjoner kan bo på gården.

Verneverdige bygninger i kommunalt eie

Trondheim er en historisk by med alt fra storslåtte monumenter som Nidarosdomen til folkelige kulturmiljøer som Bakklandet. Kulturminnene bidrar til å synliggjøre historien i hverdagen og er identitetsskapende for byen vår. Sentrum-venstrepartiene mener kommunen skal være et godt forbilde og sikre god bevaring av eiendommer i eget eie. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak som gir oversikt over hvilke verneverdige bygninger som er eid av kommunen, en enkel tilstandsvurdering av byggene og hvordan byggene brukes i dag og mulig utviklingspotensial hvor dette er relevant.

Analysesenteret

Sentrum-venstrepartiene er opptatt av å sikre den beredskapen Analysesenteret representerer. Kompetanse til å levere raske og sikre analyser er en viktig ressurs for å unngå spredning av smitte- og miljøfarlige stoffer. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at det sikres tilstrekkelig kompetanse ved Analysesenteret, og at budsjett og bemanning er i tråd med dette.

Strandveiparken

Strandveiparken framstår i dag som uferdig med en uavklart situasjon rundt Strandveien 30. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak for formannskapet som går gjennom status for eiendommen og muligheter for å innlemme dette området i parken.

Kommunale boliger

Investeringene avsatt til Lillerydningen 1 forutsettes overført til kjøp av andre kommunale utleieboliger. I tidligere sak om kommunale utleieboliger har det kommet fram at det er liten etterspørsel etter større leiligheter. Sentrum-venstrepartiene er usikre på om dette kan skyldes at større barnefamilier velger å ikke søke om større leilighet for å slippe å bytte skolekrets. Vi mener at familier i størst mulig grad skal slippe å bytte skolekrets selv om de har behov for annen leilighet. Vi ber derfor rådmannen vurdere om en andel av investeringsbudsjettet for ordinære kommunal boliger skal avsettes til kjøp av større familieleiligheter innenfor ønsket skolekrets etter at søknad om kommunal bolig er innvilget.

Nyhavna

Sentrum-venstrepartiene vil forsere utbyggingsplanene for Nyhavna. Rådmannen må i løpet av 2018 legge fram en framdriftsplan for realisering av området i samarbeid med Trondheim Havn. Om nødvendig må rådmannen, innenfor budsjettet, prioritere ekstra ressurser inn i prosjektet. Sentrumsnær utbygging, med betydelig boligbygging og variert aktivitet innen næring og kulturaktiviteter, kan gi en utbygging som styrker sentrum og er i tråd med målene for klima og miljø. Nyhavna skal bygges med mål om et bilfritt område med godt kollektivtilbud, og med en sammenhengende gang- og sykkelvei.

Belysning Marinen og Festningen

Bystyret bevilget i forbindelse med årsoppgjøret for 2016 midler til belysning av Marinen og Festningen. Arbeidet skulle utføres i 2017, men ble ikke utført på grunn av kapasitet hos Trondheim bydrift. Vi forutsetter at dette blir gjort i løpet av første halvår i 2018.

NÆRING

Økt verdiskaping er nødvendig for å sikre velferden og utvikle byen. Trondheim skal være en næringsvennlig by som videreutvikler eksisterende arbeidsplasser og legger til rette for nyskaping. Byen opplever i dag en kraftig oppblomstring av gründere. Kommunen skal være en aktiv samarbeidspartner for disse miljøene. Sentrum-venstrepartiene reverserer rådmannens forslag til kutt i gründerstrategien.

Gründere

1 million

Sentrum-venstrepartiene la inn midler til gründerstrategien i budsjettet for 2017. Da ble det lagt inn en føring om at midlene fordeles mest mulig effektivt gjennom å støtte de eksisterende aktørene i miljøet. Vi ber om at dette følges opp i budsjettet for 2018. Dette arbeidet bidrar til å legge bedre til rette for nytt næringsliv og nye arbeidsplasser, samt sørge for at studenter og internasjonale kunnskapsarbeidere fortsatt ønsker å bo i Trondheim. Vi ber rådmannen spesielt se på hvordan man kan få økt deltakelse fra forskningsmiljøene ved NTNU og SINTEF.

ORGANISASJON

Trondheim kommune har som mål om at kommunen skal være en arbeidsplass hvor man både blir sett og hørt. Sykefraværet har vært for høyt over lengre tid. Det har bekymret samtlige politikere, fagforeningene og rådmannen. I 3. kvartalsrapport 2017 ser vi for første gang et sykefravær på under 8 prosent siden 2005. Rådmannen og fagforeningene peker på at årsak-virkningsforholdene er kompliserte. Nedgangen skyldes høyst sannsynlig flere forhold. Et godt samarbeid mellom partene, utprøving av flere tiltak og synlig og tilstedeværende ledelse nevnes som viktige elementer. Vi vil legge vekt på at dette arbeidet fortsetter i 2018 ut fra de gode erfaringene. Ledernes nærhet vil gi lavere sykefravær, mindre bruk av vikarer og gir bedre tjenester for brukerne.

Sentrum-venstrepartiene styrker ressursene i skole, barnehage, kulturskole, helse og rus/psykiatri sammenlignet med rådmannens budsjettforslag. Sentrum-venstrepartiene styrker bemanningen for å bedre kvaliteten på tjenestene. Målet er at det også skal bidra til et bedre arbeidsmiljø.

Sentrum-venstrepartiene vil understreke betydningen av trepartssamarbeidet. Det er viktig å få etablert en heltidskultur i Trondheim. For å sikre dette må partene samarbeide. Andelen av medarbeidere som ufrivillig er deltidsansatt er fremdeles for høy. I tråd med uttalte ambisjoner om arbeidsmiljø og kvalitet på tjenesteproduksjon, vil vi fortsatt jobbe for å redusere ufrivillig deltid og få flere medarbeidere over i heltidsstillinger.

Sentrum-venstrepartiene legger vekt på at det skal være en god prosess med alle ansatte både i Trondheim og Klæbu kommuner mot sammenslåingen i 2020. Alle ansatte skal føle trygghet i denne prosessen. De skal ha god informasjon om framtidig plassering og eventuelle endringer i arbeidsoppgavene. Organisasjonene er sentrale i dette arbeidet.

VERBALE FØRINGER

Konsulentbruk

Kommunen bruker store ressurser på konsulenter. Sentrum-venstre ber rådmannen arbeide målbevisst for å redusere bruken av konsulenter, og legge føringer for dette til enhetene. Konsulentbruken bør reduseres med fem prosent i året fra 2019 til 2021. Dette skal ikke ramme arbeidet med Metrobussen.

Det interne arbeidsmarkedet (DIA)

Det interne arbeidsmarkedet (DIA) har mange personer tilgjengelig som kan redusere behovet for vikarer. Sentrum-venstre ber rådmannen legge fram en sak hvor det er tydeliggjort hvor mange innen DIA som er innenfor dette systemet utover en periode på tre til seks måneder, og hvilke tiltak som iverksettes for dem som er lenge i denne ordningen. Sentrum-sentrum mener det er mulig å redusere kostnadene i denne ordningen.

Vikarbruk

Sentrum-venstrepartiene ønsker at flest mulig skal være ansatt og ikke innleid, og ber rådmannen legge fram en sak om kommunens vikarbruk. Saken må inneholde en strategi for hvordan innleid vikarbruk kan reduseres. Strategien skal inneholde en vurdering av ulike interne tiltak som blant annet utvidelse av ordninger med toppet bemanning, en vurdering av etablering av en egen vikarpool, og en gjennomgang av de avtalene som i dag er på vikarinnleie for å vurdere vektingen av ulike kriterier i valg av leverandør. Saken bør belyse erfaringer fra kommuner som har egne vikarer. Sentrum-venstrepartiene ser ikke på dette som en mulighet for innsparing, men som et tiltak for å øke kvaliteten på tjenestene gjennom økt kompetanse og stabilitet blant ansatte.

Treffsted for langtids sykemeldte og uføre

Det er god personalpolitikk å følge opp langtids sykemeldte og uføre. Det gjelder også de som har vært uføre over ett år og ikke lenger er registrert som ansatt i kommunen. Sentrum-venstrepartiene ønsker å komme lenger i oppfølgingen av disse for å se om flere kan hjelpes tilbake i jobb. Vi ber rådmannen legge fram en sak hvor det vurderes om det kan etableres et lavterskel treffsted. Et slikt treffsted bør i så fall etableres i tett samarbeid med, og muligens drives av, fagorganisasjonene.

Ressurser til politisk område

Ny digital løsning for politisk område er planlagt innført fra årsskifte 2019/20. Denne vil kunne effektivisere sekretariatets arbeid slik at medarbeidernes kompetanse i større grad kan brukes til rådgiving. I tillegg bør det gjennomgås om besparelser kan tas ut i redusert bemanning. Å ta ut en effektiviseringsgevinst, slik rådmannen foreslår fra 2018, er urealistisk. Rådmannen bør derfor vurdere å øke ressursene til politisk område knyttet til kommunevalg og opplæring av nye representanter i 2019. Rådmannen bes også innarbeide midler til innkjøp av flere valgavlukker i budsjettet for 2019.

Styrket ledelse

Sentrum-venstrepartiene er tilfreds med at etablering av stillinger som kommunalsjef og stillinger som avdelingsleder nå er gjennomført. Når det gjelder avdelingsledere presiseres det at formålet er økt kompetanse nær brukerne. Dette må prioriteres framfor administrative oppgaver. Rådmannen må sørge for at dette ivaretas.

Tolketjenesten

I underkant av 18 prosent av tolketimene i Trondheim kommune utføres av fast ansatte tolker. Sentrum-venstrepartiene mener dette er for lavt. Vi ber rådmannen legge fram en opptrappingsplan. Saken bør identifisere aktuelle språk hvor det er et vedvarende behov som må prioriteres med fast ansatte tolker.

Innbyggerinvolvering

Sentrum-venstrepartiene ønsker å øke innbyggerinvolveringen i Trondheim kommune, og forsøke nye former for involvering og tilbakemeldinger. Vi ber rådmannen legge fram en sak for bystyret hvor ulike former for økt innbyggerinvolvering drøftes. Vi ber rådmannen ta kontakt med kommuner som har lyktes med dette. Eksempler på dette kan være at det mer systematisk settes av penger til lokale prosjekter som i stor grad er innbygger- eller brukerstyrt, eller innbyggerpanel.

INNDEKNING DRIFT

Utvidet opptrappingsperiode bemannings- og pedagognorm barnehage **13,1 millioner**

Den varslede bemannings- og pedagognormen for barnehagene er ikke fullfinansiert fra statens side. Sentrum-venstrepartiene styrker likevel bemanningen i barnehagene med 26,5 millioner kroner i 2018.

Buffer statsbudsjett **10,7 millioner**

Det legges i budsjettet opp til et korrigert netto driftsresultat i betydelig pluss, med et voksende disposisjonsfond. Det gjør at det ikke er behov for å sette av de gjenværende midlene på bufferen.

Redusert overføring fra drift til investering pga redusert låneopptak **14 millioner**

Sentrum-venstrepartiene reduserer investeringene i planperioden betydelig. Som en følge av lavere låneopptak, reduserer overføringen fra drift til investering med 14 millioner i 2018.

Interne tjenester **2 millioner**

Sentrum-venstrepartiene legger inn en besparelse på to millioner kroner på de interne tjenestene i 2018. Det bes spesielt om at innsatsen for å redusere antall ansatte med plassering i DIA intensiveres.

Rådmannen/strategisk ledelse **1 million**

Sentrum-venstrepartiene legger inn et økt effektiviseringskrav knyttet til strategisk ledelse på én million kroner.

Utredninger **1 million**

Rådmannen foreslår å sette av en pott på fire millioner i sentrale bevilgninger til utredninger. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen nøye vurdere i hvilke saker og i hvilket omfang det er nødvendig med utredninger, og reduserer potten med én million kroner.

Avlasterdommen **1,5 millioner**

Prognosene for 2017 tilsier at avlasterdommen vil gi en årlig merkostnad for Trondheim kommune på 6,5 millioner kroner. Sentrum-venstrepartiene omdisponerer derfor 1,5 millioner kroner av midlene satt av til dommen under sentrale bevilgninger.

Kjøp av varer og tjenester **7 millioner**

Kjøp av varer og tjenester reduseres med fem millioner kroner i 2018. Kuttet skal ikke foretas flatt på enheter, men skal primært skje gjennom en redusert bruk av konsulent tjenester. Rådmannen bes gå kritisk gjennom kommunens bruk av konsulent tjenester.

Redusert tomgangstap kommunale boliger **2 millioner**

Sentrum-venstrepartiene forventer en betydelig raskere saksbehandlingstid for å fylle opp kommunale boliger som blir ledige. Det forutsettes at dette arbeidet reduserer tomgangstapet med to millioner kroner i 2018.

Sentrale bevilgninger barnehage demografi **3,6 millioner**

Nye prognoser høsten 2017 viser at det fødes færre barn i år enn tidligere prognoser tilsa. Sentrum-venstrepartiene mener derfor denne bevilgningen kan trekkes inn.

Sentrale bevilgninger sosialhjelp demografi**4,1 millioner**

Det legges i rådmannens budsjettforslag opp til reduserte kostnader til sosialhjelp i 2018. Sentrum-venstrepartiene mener det er positivt at færre har behov for sosialhjelp. Det forutsettes at rådmannen fortsetter arbeidet med å få flere over i arbeid. De sentrale bevilgningene til sosialhjelp demografi reduseres med 4,1 millioner kroner.

Ikke oppbygging i bydeler til fordel for Barnas stasjon**1 million**

Sentrum-venstrepartiene ønsker å fortsette samarbeidet med Barnas stasjon framfor å bygge opp eget tilbud i bydelene. Midlene omdisponeres derfor tilbake til Barnas stasjon.

Økt utbytte Trondheim kino**1 million**

Trondheim kino drives svært godt, og kan vise til solide overskudd de siste årene. Basert på den gode økonomistyringen legger sentrum-venstrepartiene til grunn et økt årlig utbytte på én million kroner.

Eiendomstjenester**750.000**

Sentrum-venstrepartiene legger inn et økt effektiviseringskrav innen eiendomstjenester på 750 000.

Tekniske tjenester**750.000**

Sentrum-venstrepartiene legger inn et økt effektiviseringskrav innen tekniske tjenester på 750 000.

Integreringstilskuddet**1 million**

Bystyret omdisponerer fra integreringstilskuddet én million kroner til idrettsformål for nyankomne barn og ungdom.

Forlik statsbudsjettet**7,3 millioner**

Det vises til forliket om statsbudsjettet som anslås å gi økte rammer på 7,3 millioner kroner til Trondheim kommune.

Inndekning	2018	2019
Redusert opptrapping bemannings- og pedagognorm barnehage	13,1	32,3
Buffer	10,7	12,2
Redusert overføring fra drift til investering som følge av redusert låneopptak	14	17
Interne tjenester	2	2
Rådmannen/strategisk ledelse	1	1
Utredninger	1	1

Avlasterdommen	1,5	1,5
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tj.prod	7	7
Pott tomgangstap boliger	2	4
Sentrale bevilgninger barnehage demografi	3,6	9,4
Sentrale bevilgninger sosialhjelp demografi	4,1	7,6
Ikke oppbygging bydel til fordel for Barnas stasjon	1	1
Økt utbytte Trondheim kino	1	1
Eiendomstjenester effektivisering	0,75	0,75
Tekniske tjenester effektivisering	0,75	0,75
Omdisponering integreringsmidler	1	1
Forlik statsbudsjettet	7,3	7,3
Sum	71,8	106,8

Endringer i driftsbudsjettet

Tiltak	2018	2019
Oppvekst		
Ingen skolekutt	18,6	31
Etterutdanning og IKT skole	2,1	2,1
Spesped barnehage	5	5
Vitensenteret	0,3	0,3
Flere kulturskoleplasser	2,5	5
Bevare ekstra pedagogressurs utegrupper barnehage	0,6	1,4
Fortsatt gratis kjernetid 4. trinn SFO	1,4	1,4
Barnas stasjon	1	1
Skolehelsetjenesten	3,2	3,2
Helse og velferd		
Opptapping eldreplanen	18,5	31,5
Bofelleskap økt bemanning	2	2
Satsning rus/psykiatri	6,5	12,4
Frivilligmillionen	0,4	0,4
Dagsverket	1	1
Smiso	0,2	0,2
Frivilligsentralene	0,5	0,5
Næring		
Gründerstrategien	1	1

Miljø og byutvikling		
Klimabudsjett	0,7	1
Kultur og idrett		
Økt driftsramme idrettsrådet		0,1
Åpen hall/helgeaktivitet ungdom	1	1
Tilskudd integrering idrett	1	1
Utstyrspott idrett	1	1
Literaturhuset	0,5	0,5
Knut Lauritzen big band	0,2	0,2
Kulturnatt	0,2	0,2
Mindre festivaler	0,2	0,2
Juba Juba	0,2	0,2
Danslt	0,2	0,2
Jødisk kulturfestival	0,1	0,1
Kosmorama spaserstokk	0,2	
Helårsarrangører		0,2
Støtte ikke-kommunale fritidsklubber	0,2	0,2
Korps drift	1	1
Utstyrspott korps	0,3	0,3
	71,8	106,8

Investeringsbudsjettet

Endringer i investeringsbudsjettet

-780,6 millioner i perioden

Trondheim kommune har en svært rask nedbetalingstid på sine lån. Sentrum-venstrepartiene foreslår likevel å redusere investeringsbudsjettet med over 780 millioner kroner i perioden. Reduksjonene ligger både innenfor prosjekter som er finansiert over bykassen og de som er selvfinansiert. For noen av prosjektene vil det kunne være aktuelt å finansiere de i framtiden, men det må skje som en følge av politiske vedtak. Fram til det er gjort, velger sentrum-venstrepartiene å ta disse prosjektene ut av økonomiplanen inntil videre.

Flere av tiltakene sentrum-venstrepartiene tar ut av investeringsplanen vil redusere låneopptaket som betales fra bykassen. Som en følge av dette kan vi også redusere overføringene fra drift til investering noe de kommende årene.

Endring investeringsbudsjett	2018	2019	2020	2021	Tabell
Tiltak					
Granåsen	-29,1	21,1	-50	-50	29.53
Persaunet HVS	-23				29.55
Strategisk kjøp formålstomter	-50	-50	-50	-50	29.85
Tempe/Sluppen/Sorgenfri	-1	-50	-63,6		29.95
Sesam - klargjøring av tomt	-25				29.104
Bygg til nytt ettersorteringsanlegg	-42,5	-155	-42,5	0	29.107
Trondheim bydrift - nytt bygg				-50	29.108
Trondheim stasjonssenter	-20				29.109
Sum	-190,6	-233,9	-206,1	-150	